

Toegegeven, elk uurtje moet betaald worden en nieuwbouw was noodzakelijk. Maar dat een grootschalig bedrijf als de Waiboerhoeve de jongveeopfok uitbesteedt, geeft stof tot nadenken. Jan Bloemert: 'We kunnen ons nu helemaal richten op het melken van koeien.'

Vanaf 1 augustus is het een feit. Het jongvee van het melkveebedrijf van de Waiboerhoeve vertrekt naar een opfokker. 'Het levert meteen tijd op', ervaart bedrijfsleider Jan Bloemert. 'Jongvee vraagt meer arbeid dan we zelf denken, vooral als je de huisvesting of het beweid niet optimaal voor elkaar hebt. Bovendien moet dat werk, zoals voeren, gedaan worden op momenten dat we ook druk zijn met de koeien. Het leidt je af van het melkvee. Bovendien is het opfokken van kalveren echt een specialisme.'

Arbeid, huisvesting en hectaren

Bloemert heeft in een uitgebreide studie het zelf opfokken en het uitbesteden van jongvee met elkaar vergeleken. Al snel kwam hij tot de conclusie dat uitbesteden voor de Waiboerhoeve veruit het goedkoopste was. 'Zelf opfokken kost ruim 1600 euro, uitbesteden 1100.' Hij noemt drie redenen waarom de uitslag zo duidelijk was: arbeid, huisvesting en hectaren. De Waiboerhoeve melkt haar vierhonderd koeien compleet met vreemde arbeid, zes personen. De driehonderd stuks jongvee zelf opfokken betekende twee volwaardige arbeidskrachten extra. 'Arbeidskosten zijn bij ons ook direct uitgaven, daar kan een ondernemer anders mee omgaan', geeft Bloemert aan, terwijl Michel de Haan, onderzoeker bij Animal Sciences Group hem aanvult in algemene zin. 'Op veel melkveebedrijven is de arbeid krap. Het uitbesteden van jongvee-opfok kan net als automatisch melken of meer loonwerk ruimte opleveren in de arbeidsplanning.'

De Waiboerhoeve was ook genoodzaakt oude jongveestallen te vernieuwen. In de nieuwe melkveestal is daar maar beperkt ruimte voor. Kosten: 1500 euro per dierplaats. Door te kiezen voor uitbesteden van jongvee kunnen er redelijk makkelijk tachtig koeien extra gemolken worden. Als derde argument om de jongveeopfok uit te besteden noemt Bloemert de kosten van het eigen ruwvoer en de vraag naar grond. 'We kunnen makkelijk huurders vinden voor de vrijkomende grond. We houden dus nooit hectaren "over". Met het uitbesteden van de jongveeopfok is er meer huuropbrengst en nemen de loonwerkkosten af.'

De Haan vult aan dat veehouders voor hun overgebleven hectaren ook kunnen kiezen voor een alternatieve bestemming zoals een beheersovereenkomst, verhuur of mestaanvoer. 'En voor intensieve bedrijven betekent het uitbesteden van jongveeopfok minder voer aankopen.'

Tien procent van totale kosten

Een vaars opfokken is duur: 1645 euro exclusief kosten voor de gebouwen. Dat betekent circa tien procent van de totale kosten op het melkveebedrijf, licht De Haan toe. 'Dat is vergelijkbaar met bijvoorbeeld voerkosten.' Veehouders die zeggen 'ik loop er toch en ik heb de grond, de machines en de gebouwen', hebben een kostenplaatje van zo'n 800 euro per afgekalfde vaars. 'Natuurlijk heeft een bedrijf met vierhonderd koeien schaalvoordeel, maar het principe blijft gelijk voor alle melkveebedrijven', aldus De Haan. Wie de berekening van de kosten van een

Michel de Haan: 'Natuurlijk heeft een bedrijf met vierhonderd koeien schaalvoordeel, maar het principe blijft gelijk voor alle melkveebedrijven'

opfokvaars ziet, weet meteen dat een opfokker het goedkoper doet. Voor anderhalve euro per stuk per dag is het jongvee verzorgd. Maar de vraag dringt zich wel op of de opfokker genoeg continuïteit heeft bij dit bedrag. 'Als de jongveeopfokker zich specialiseert, kan hij het efficiënter dan een melkveehouder', licht De Haan toe. 'Maar zo'n bedrijf helemaal op-

bouwen en financieren voor deze vergoeding blijft een moeilijk verhaal.'

Een veterinaire eenheid

Echter, om helemaal overstap te gaan voor het uitbesteden, stelde Bloemert een aantal voorwaarden. Zoals een een-op-een-relatie, waarbij de opfokker een veterinaire eenheid vormt met het melkvee-

kostenposten	bedragen (€)
directe kosten	
voerkosten	177
waarvan melkpoeder	45
waarvan krachtvoer	132
waarvan ruwvoer	—
gezondheidskosten	43
inseminatie	36
strooisel	45
uitval	1
gewaskosten	
afrastering	26
gewasbescherming	8
bemesting	73
zaad	9
bewerkingskosten	
arbeid	423
loonwerk	361
werktuigen, materialen en installaties	113
grond en gebouwen	
grond	286
gebouwen (incl. mestopslag)	0
overige niet toegevoegde kosten	
water	29
heffingen	11
energie	5
tot. kosten per afgeleverde vaars	1645
tot. kosten per 100 kg melk	4,9
uitbesteden opfok	1161
tot. kosten uitbest. per 100 kg melk	3,5

Tabel 1 – Opfokkosten jongvee (in euro's per afgeleverde vaars) in bestaande gebouwen en bij eigen ruwvoervoorziening. Bron: ASG

bedrijf zodat de gezondheidsstatus in stand blijft. Naast ibr en bvd is de Waiboerhoeve extra alert op para-tbc. 'We hebben wel een besmetting', geeft Bloemert aan, terwijl hij toevoegt dat uitbesteden hier positief op werkt. 'Ik hoop dat

we zo in enkele jaren van de para-besmetting afkomen. Dat zou een prettig neven-effect zijn.'

Contract

Naast de financiële afspraken hebben de Waiboerhoeve en de opfokker ook een aantal zaken vastgelegd in een contract. 'Het gaat om veel geld, je wilt de kwaliteit wel waarborgen.' De overeenkomst omvat meer dan een A4-velletje zonder handtekeningen, maar is een vrij uitgebreid en gedetailleerd contract dat door juristen is gecheckt en ondertekend is door de betrokkenen. 'We hebben het niet bij de notaris laten vastleggen', geeft Bloemert aan. 'Maar verder is het waterdicht.' Wat staat er zoal in het contract beschreven? Dat er wordt gestreefd naar een afkalfleeftijd van 22 maanden en een afkalfgewicht van 645 kilo (inclusief kalf). Maar ook dat de maximale uitval per jaar vier procent is over het hele traject. Verder is benoemd wie de kosten draagt voor de uitval en wie de entingen betaalt. 'Als een dier in de stal verongelukt, betaalt de opfokker, maar alle entingen betalen wij', noemt Bloemert als voorbeeld. Ook het risico en de aansprakelijkheid zijn punten die in het contract naar voren komen. En de machtiging dat de Waiboerhoeve – na overleg – op bezoek mag komen. Bovendien zijn er een paar regels opgenomen met hygiënevoorschriften. 'We zijn een veterinaire eenheid, dus we willen niet dat iedereen maar zo het erf oploopt.' Er is ook vastgelegd dat de Waiboerhoeve de stierkeus bepaalt. 'Maar de opfokker kan meeliften met ons voordeel bij de grootschalige inkoop.' Toch, alle harde cijfers ten spijt, blijft het uitbesteden van de jongveeopfok ook een emotionele aangelegenheid. 'Het is toch een raar idee dat je eigen vee het erf afgeden wordt. Ik moet er nog wel aan wennen', geeft Bloemert toe. 'Maar al met al heb ik er een goed gevoel bij.'

Alice Booij

Waiboerhoeve besteedt jongveeopfok uit en specialiseert zich op melken

De toekomst in vreemde hand